

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével,

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes száma 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 > 50 >

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

Még egyszer a holtkézről.

A kúriának február 1-én tartott teljes tanácsüléséből a holtkézről hozott döntvénye ismételtén foglalkoztatta már az országgyűlést és a közvéleményt. Ugy látszik nem is fog egyhamar lekerülni a napirendről.

Mikor a szabadelyű párt értekezletén szóba került ez a döntvény, az igazságügyminiszter azt felelte az interpelláló Szivák Imrének, hogy a kormány még nem foglalhat állást e kérdésben, mert az a döntvény még nincs hitelesítve és expedálva és azt még meg is változtathatja ugyanaz a kúria, amely azt hozta.

Erdély miniszternek ezt a nyilatkozatát sokan — nem alaptalanul — úgy tekintették, mint a bírói függetlenség ellen intézett merényletet; mert ezzel a kormány erkölcsi kényszert akar gyakorolni a kúriára, hogy az vagy ne is expedálja már meghozott döntését, vagy másítsa meg azt a kormánykörök és a liberális párt szája ize szerint. Így került szóba a parlamentben, ahol az igazságügyminiszter nem is nagyon mentegette magát.

Sajnos, nálunk a már meghozott és érvényes ítélet megváltoztatása nem lehetetlen. Elég legyen hivatkozni az éppen most ismét aktualissá lett Szemnecczyre. A székesfehérvári honvéd tisztikar az összes szavazatokkal egy ellenében felmentette Szemnecczyt; de Fejérváry miniszter közbelépése megváltoztatta a különben fellebbezhetetlen ítéletet.

Ennek daczára sem mertünk hasonló

eljarást feltételezni Magyarország legfőbb törvényszékéről. Örömmel valljuk be, hogy e fellevésünkben eddig nem is csatlakoztunk.

A kúria nem ijedt meg az igazság legfőbb örök fenyegetésétől. Szombaton tartott teljes ülésében hitelesítette és kiadta azt az ítéletet, melyet minden idegen befolyástól függetlenül, őszinte meggyőződésből hozott. Habozás nélkül, nyíltan kimondja e döntvényben a kúria, hogy »az egyházaknak, egyházi testületeknek s egyházi személyeknek ingatlan vagyonszerzését tiltó, u. n. holtkézről szóló törvények . . . a változott viszonyoknál fogva *elavulván, nincsenek hatályban.*«

Es ehhez az ítélethez olyan indoklást fűzött az ország első bírósága, mely előtt meg kell hajolnia minden elfogulatlanul gondolkodó embernek. Örvendünk rajta, hogy a kúria ugyanazon argumentumokat használja indoklásában, mint amelyeket mi néhány hét előtt lapunk e helyén kifejtettünk.

A holtkézről szóló törvényeknek célja az ősiségi intézménynek és a korona háramlási jogának védelme volt. Jól tudták, hogy ha egy plébániára vagy valamely egyházi testületre száll egy birtok, örökösök soha ki nem halván, az nem háramolhat többé a kir. kincstárra, sem a vér- és jogközösségekben levő családtagok kezére nem juthat. Ezért hozták az egyházak szerzési képességét korlátozó törvényeket.

A 48-iki törvényhozás megszüntette az ősiséget. Nemesi birtokot is lehet örökösül hagyni bárkinek, — miért ne le-

hetne az oly nagy kulturális és nemzeti missiót teljesítő egyházaknak is?! Ugyancsak a 48-iki törvények kimondták a vallásfelekezetek közötti egyenlőséget; nem lehet okszerűen feltételezni, — mondja helyesen a kúria — hogy éppen a kath. egyházzal szemben akarták volna megcsontítani a jogegyenlőség elvét s a bevett többi vallásfelekezeteket a birtokszerzés tekintetében nálánál nagyobb jogosítványokkal kivánták volna felruházni. Ez ellentmondana e törvények szellemének és a jogfejlődésnek.

A holtkéz törvények elavulását igazolja a telekkönyv és a telekkönyvi jelzálogrendszer is. Egyenesen felszólították az egyházi személyeket és hatóságokat, hogy pénzüket jelzálogi biztosíték mellett helyezték el. Ennek pedig csak akkor van gyakorlati értéke, ha egyúttal ahhoz is joga van az illetőnek, hogy a jelzáloggal terhelt ingatlant végrehajtási eljárás esetén meg is vehesse.

Ehhez járul az a körülmény, hogy a telekkönyvi hatóságok az egyházaknak újabban szerzett ingatlanokra való tulajdonjogát bekebelezték a legfelsőbb jóváhagyás igazolása nélkül és soha senki sem szólalt fel ellene. Es azért e tulajdonszerzések érvényessége többé kérdés tárgyává sem tehető.

A kúriának ezen megdönthetetlen indoklásához csatolhatjuk még azt, hogy a vallásszabadságról szóló törvény a még csak ezután recipiálandó felekezeteknek, baptistáknak, nazarénusoknak egyaránt megadja a jogot egyházi, iskolai és jótékony célokra ingatlant szerezni. Liberális

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az írás mesterségéről.

Egy igen érdekes füzet hagyja el ma a sajtót, melyben egy asszony, özv. Személy Kálmáné, lapunknak is jeles munkatársa mondja el tudását és észrevételeit az írás mesterségéről. Különösnek és fádának tetszik ez a tárgy azoknak, akik hozzá vannak szokva, hogy ne gondolkozzanak semmiről, csak a mire a szükség kényszeríti, vagy a vágy csábítja. Pedig nagyon sok dolog, amit fölöttébb természetesnek tartunk az életben, annyi érdekességet rejt magában, hogy a vizsgálót vagy gondolkodót bőségesen jutalmazza. Filozófiának az alapja: vizsgálódás az élet természetes jelenségei fölött.

S hogy ez a fádának képzelt téma, az írás mestersége mennyi érdekességet rejt magában; ez a kis füzet mutatja, amelynek lapjai körül azonban kiérzik a finom árnyékokban gazdag nő lélek. Finoman, szellemesen és vonzóan van megírva ez a kis munka, amely hol értekezés, hol költemény. Igazán asszonyi munka. A szerző felolvasásnak készítette, s fel is olvasta a Szigligeti társaság egyik közelebbi matiné-ján, s felolvasásnak éppenséggel kitűnő. Különben ha rajtam állana: matiné-kon nem engednék felolvasni senkit, — csak nőket. S értekezéseket iratnék velük, mert érdekesen értekezni csak a nők tudnak.

Viszont ha az ember felteszi a komoly szemüveget, megfigyeljük a poézisról s észreveszi

azt is, hogy mit felejtett el a szerzőnő? Mert ők sohasem tudnak rosszul semmit, legfőkébb kifejejtenek a munkájukból valamit. Így ha Személy Kálmáné csak értekezést és nem felolvasást írt volna, akkor kifogásolhatnók, hogy két igen fontos dologról megfeledkezett a munkájában.

Első sorban arról, hogy az írásnak az a mestersége, a melyet mi használunk: igen gyarló egy dolog, a melynek reformálását vagy kétszáz év óta időnkint minden európai nemzetnél sürgetik. A közhasználatra szánt abc igen nehézkes, és éppen nem logikus. Nálunk p. az összetett betűk rengeteg sok idő pazarlásra készítettnek bennünket, valamint az a körülmény is, hogy a legegyszerűbb, leggyorsabban írható betűk jegeit nem a leggyakrabban előforduló hangok jelzésére használjuk. Pl. az a hangot sokkal gyakrabban használjuk s mégis nehezebben írjuk: mint az i-t. A szathmári református pap, Gáthy István, akit később a magyar tudományos akadémia is tagjai közé választott, már a múlt század végén csinált egy új abc-t és egészen új írásmódot, mely Pesten 1821-ben meg is jelent. Nagy Sándor tanár 1877-ben új abc-jé számára lapot is alapított, — s a nyolczvanas elején — gondolom aszathmári egyházmegyei nyomdában félig új abc-vel nagy könyveket is adtak ki. Legfigyelemre méltóbb azonban néhai Zarka Kolumban benczés tanárnak a praktikus munkája, amelyet szerző tiz évi kísérletezés után 1888-ban bocsájított közre.

Különösen az abc-reformnak Magyarorszá-

gon már egész története van, amelyet egy alkalommal az 1892-ben ismertem meg az angol abc reformálására alakult Spelling-League vagy mint ők írják: »Spelling-Leeg« egyesület lapjában, a The Phonetic Journalban.

Az angoloknak persze még sokkal inkább szükségük van az írás reformálására, mint nekünk. Elhiszi ezt nekem mindenki, aki valaha angolul tanult. A Spelling-League-nek 17000 tagja van már az öt világrészben, s az új írás apostolai közt őt látjuk a világhírű nyelvtudós Müller Miksát, s Gladstonet is. A törekvés nagyon szép, azonban aligha lesz valami praktikus eredménye, mert az új abc mellett okvetlenül meg kell tanulni mindenkinek a régit is, hogy a régi írásban megjelent sajtótermékeket olvashassa.

A másik sokkal fontosabb dolog, amelyről az értekező Személy Kálmáné megfigyelte: a gyorsírás. Mert utóvégre ez is írás, igen nagy fontossága s rendkívül hosszas dolog, amelyeket már több, mint százezer ember alkalmaz. A laikusok felvilágosítására el lehetett volna mondani, hogy a gyorsírás nem a kézügyességben áll, hanem egészen külön írás, amelyhez azonban még nem elégséges a gyorsírászi abc — betanulása, hanem ezeknek a jeleknek a sajtószere, egészen új és nyelvtani alapokon nyugvó rengeteg sok szabálytól függő összekapcsolási módja szolgáltatja azt a rövidséget, amelylyel a gyorsíró a bármily sebesen hadakozó szónok szavait is betűről-betűre hűen lejegyezhesse. Ez a zseniális találmány, amelyből már ezer és ezer ember él meg, s amely

dolog volna-e megtagadni ugyanezt a jogot attól az egyháztól, mely a magyar állam és magyar kultúra bölcsőjét ringatta s elvezette azt a második ezredév küszöbéig.

Még egyet. A lefolyt ezredév alatt az a holtkéz jelentékeny részt vett e hazának minden nagy alkotásában. Nincs az a humanus, kulturális, jótékony, emberbaráti, nevelésügyi intézmény, melynek alapításában az a holtkéz elül nem járt volna.

Különös, hogy éppen most jut eszükbe a liberális matadoroknak érvényt szerezni a rég elavult törvényeknek, melyeknek ma már anélkül sincs semmi értelme. Vajjon Szivák felszólalása megint újabb harcoknak lesz megindítója?

A buza ára.*)

I.

Keresve a hanyatlás okát és kutatva azon eszközöket, melyekkel a további árcsökkenés megakasztható, a különböző nemzetek közgazdái különféle rendszabályok alkalmazását hozták javaslatba. Ezek közt ott szerepel a börzén üzött és a reális üzletet háttérbe szorító különbözeti játék, sőt az egész határidőüzlet eltörlése. Az aranyvaluta helyettesítése a kettős valutával, a mely javaslat okadatolásával részletesen foglalkoztunk a napokban. Végül fölmerült az az indítvány is, hogy a kormány igyekezzék olyan közigazgatási intézkedéseket tenni, melyek a piacoknak túlhalmozását megakadályozván, az árak leszállását meggátolják, azaz szabályozza a gabnakereskedést.

Ezen javaslatok közül nálunk jóformán csak a Kanitz gróf nevével kapcsolatos indítványról tud a közönség.

Kanitz gróf javaslata két év előtt, 1894. áprilisában került felszínre s a nemzetek nagy részét meglepte, mert megtétele idején a legkisebb előtanulmányokkal se rendelkeztek. De a javaslattal nem lehetett könnyen végezni, mert a közvélemény tárgyalását követelte.

*) A Magyar Gazdák Szemléjének most megjelent márcziusi füzetéből vesszük e kitűnő cikket.

Ennek köszönhető aztán, hogy midőn 1895. márczius havában az államtanács egyik osztályát a mezőgazdasági válság okainak megbeszélésére összehívták, oly pontozatokat terjesztettek eléje, melynek keretében a Kanitz-féle javaslatnak nemcsak tárgyalása, hanem a többi kérdéssel kapcsolatosan bővebb megvilágítása is lehető lett volna. De ezt a programot nem tartották be. Legalább ezt mutatja a tanácskozásról hivatalosan kiadott jelentés, mely csak a Kanitz-féle javaslat tárgyalásáról számol be.

Egyébiránt ennek a tanácskozási testületnek különben sem lehetett nagy kedve ahhoz, hogy ezt a politikai szempontból aktuális kérdést még tudományos szempontból is több oldalról megvilágítsa s így a kérdés fontosságát még inkább demonstrálja.

Valamennyi eddig tett, a kereskedés szabályozására irányuló javaslatnak indító oka az volt, hogy a külföldi gabona behozatala okozta verseny folytán beállott árhanyatlás feltartóztatás. A közlekedés fejlődésével a világkereskedelem óriási mértékben fejlődött s Európa keleti részéből nyugattal összeköttetést nyert országok olesó termelése nyomást gyakorolt nyugat gabonaáraitra, mely árak az előtt emelkedőben voltak. Természetes, hogy az egész gazdasági üzem a magasabb árakra volt alapítva. E szerint vetették ki az adókat is, és éppen ez az oka annak, hogy a gabonaárak hanyatlása a termelést kétszeresen sújtja.

De míg egyrészt azt látjuk, hogy a termelők csak az alacsony buzaárak ellen küzdenek, addig egy másik tábor szintén befolyásoltnak akarja a buza áralakulását az állam által; és nemcsak azt követelik, hogy a minimum megállapíttassék, hanem kívánják, hogy a maximum is meg legyen szabva.

Technikailag legegyszerűbb módja az árdepressio megszüntetésének, egy oly védvám kivetése volna, a mely ugyanannyival drágítaná meg a külföldi gabonát, a mennyi ahhoz szükséges, hogy a belföldi gabona a verseny ellen megóvassék. A védvámok szószólói azonban ezt a célját a védvámoknak sokáig nem merték nyíltan kimondani s Kanitz volt az első, a k ezt nyíltan bevallotta.

A gabonavédvámokkal való védekezési mó-

dot Angolországban alkalmazták legelőször. Az angol mezőgazdaság ugyanis már egy század óta kénytelen védekezni a külföldi gabona-invázió ellen.

A kontinensen csak 1880. óta léptették életbe ilyen vámokat ott, a hol a mezőgazdasági termékeket a beözönlés ellen védeni kellett. De a gabonavédvám mihamar elérte azt a határt, a melyen túlmenni nem lehetett. Néhol politikai, más esetekben kereskedelem-politikai tekintetek hatottak a védvámok csökkentésére s akadályozták meg azok emelését.

Egyébként magában az agrarius táborban s nagyon jelentékeny férfiak — Ruhland, Kanitz gróf — emelték fel szavukat az ellen a felfogás ellen, mintha a vámok annyival drágítanák a behozott árukat, a mennyi a vámtétel. Hivatkoztak éppen a német tapasztalatokra, melyek szerint a vám nem emelte a német buza árát, hanem segített lenyomni a világpiacon az árakat. Annyi bizonyos, hogy az árcsökkenést meg nem állították.

Más orvosszereket kellett tehát keresni s így jöttek arra a gondolatra, hogy a gabona-behozatalt arra a mennyiségre kellene korlátozni, a mennyi az esetleges termelési hiánynak a fogyasztási mennyiségre való kiegészítéséhez még szükséges.

Ez esetben a termelés, a szükséglet és a hiány pontosan megállapítván, a további behozatalt el kell tiltani.

A szükséges behozatal vámmentes legyen. Ennek a kombinációnak az az alap gondolata, hogy a mennyiben a kínálat és a kereslet közt az egyensúly helyre van állítva, lényeges árhullámzás be nem állhat. A behozatalt vagy az apró importeurök között kell felosztani, vagy teljesítse azt az állam. Az utóbbi mód azért ajánlatosabb, mert a külföldön teljesített vásárlás és a belföldi árak közti különbözet, mely tetemes összegre rughat, az állam pénztárát gyarapítja, másrészt, mert az államtól elvárható, hogy a behozott gabonát csak akkor bocsátja áruba, ha magánkereskedelem készlete fogytán van. Ennélfogva az állam a termelővel, illetőleg a belföldi gabnakereskedővel nem versenyez. Az általa teljesítendő eladásokra vonatkozólag az az óhaj is felmerült, hogy az állam

lehetővé teszi, hogy pl. az országgyűlésen elmondott beszédek huszonhat óra múlva már itt Váradon betűről betűre híven leírva olvassuk, — ez a dolog méltó annyira a fölemlítésre az irás mesterségéről szóló értekezésben, mint pl. az a körülmény, hogy Csiky mindig sétált egyet, mielőtt irt volna. s hogy Endrődi Sándor ur szereti a pezsgőt.

De különben Személy Kálmáné nem értekezett, hanem *felolvasott*. S a felolvasótól pontosságot s mindenre kiterjedő részletességet kívánni igazságtalan gorombaság volna. Az ő munkájáról már elmondotta a kritikát az a közönség, mely felolvasásának egy perczig tapsolt, s akiről ilyen kritikát mondanak tapsoló tengerekkel és éljenekkel, — azt ne illesse a kritikának a tolla. Különben is csak azt irtam, hogy mit szerettem volna, hogy benne legyen a munkában, s korránszem arrogáns magamnak, hogy igazam van.

A füzetet pedig amelynek tartalma először a mi lapunkban látott napvilágot, — nem dicsérem, mert dicsérték már helyettem mások, sokan. sz. l.

Ecce Homo!

— Munkácsy legújabb képe. —

Munkácsy Mihály legújabb képének tárgyát ismét Krisztus életéből vette. Azt a jelenetet ábrázolja, a mikor Pilátus kiment és meglátva Jézust töviskoronával, biborruhában, felkiált:

Ecce homo!

A kép mintegy folytatása a »Krisztus Pilátus előtt« címűnek; azt a pillanatot választja, a mikor egy lépéssel még közelebb jutottak a döntéshez, a mely Krisztus megdicsőülését okozza. Krisztus ennél fogva még idealisztikusabban van ábrázolva, mint a korábbi festményeken. A művész minden erejét, tehetségét, felfogásának mélységét a főalak kidolgozásának szentelte. Krisztus ott áll, megbilincsel kezében a nádszálat tartva, tekintete szerény és alázatos, de felmagasztosulva küldetésének tudatában. Nemes az alak, a melyet Munkácsy ecsetje a vászonra festett; a művész tudta, mit akar ábrázolni és dicsősége, hogy sikerült tökéletesen visszaadni azt, a mit lelki szemével látott. A főalak mellett megkapó Pilátus képe. Szép római ő, okos és komoly arczkifejezéssel, Krisztusra mutat e szavakat mondván: Ecce homo. A tömeget azonban a szenvedő férfi látása még jobban felingerli és a halálát követeli, noha a zsidók királya csak töviskoronát visel, a melynek tövisi vérezen furódnak homlokába. Szinte látja az ember, mint dühöng a tömeg és kiáltja: Feszítsétek meg!

Nagyon élénk és mozgalmas a tömeg képe. Az egyes alakok típusa élesen kifejezésre jut. Mind egyikük önálló felfogásra mutat és a képnek egyik vonzó ereje az, hogy az egyesek lelki hangulatát külön-külön jellemezvén, egységes benyomást tesz. Egyrészt hangosan kiabáló fanatikus agitátorok, a másik oldalon komoly gondolkodó férfi, a ki politikai okból követeli a mártír halálát, majd ismét női alakok, a melyek részvétellel elterelve elfordulnak, hogy ne lássák az Ember fiának szenvedését. E mellett hatalmas ellentét a római katonák izmos alakja a közöny durva kifejezésével. Vad mozgalmas tömeg

képe az, a melynek háttére a templom és a mely fölött az égbolt tiszta kékje ragyog.

A feladat, a melylyel Munkácsynak meg kellett birkóznia, nehezebb, mint az előző Krisztusképnél. Hetven alakot kellett elhelyezni a rengeteg vásznon és ez oly remekül sikerült neki, hogy a tömeg nem tolong, sőt látszik, hogy még másoknak is helye volna. A perspektivának művészete ez, a mely éppen úgy megérdemli a csodálatot, mint a részletek gondos kidolgozása.

Párisban sokat foglalkoznak avval, honnan vette Munkácsy a jellemző zsidó-típusok modelljeit. A művész azt mondja, hogy Oroszországból küizött zsidók ültek neki, a kik a Hirsch-féle argentiniai telepre utazva, Párisban jártak. A szegény, kifosztott, elnyomott, hazátlan és nyomorgó emberekről festette a művész azt a zsidó népet, a mely fellázad hitsorsosa és polgártársa ellen, mert királya akart lenni. Munkácsy képét a legközelebbi napokban kiállítják Párisban, azután hazaküldi Magyarországra.

Képét nemsokára követni fogja ő maga is s igazgatója lesz a budapesti festőiskolának, mihelyt megegyezésre jutott a kormányval. A művész életében fontos fejezet záródik le, amikor Párisból távozik. Párisban érte el nagyságát, itt szerzett elismerést és dicsőséget, a párisi korszakba esnek legnagyobb alkotásai. Érti ezt a művész maga is és mikor a meghívott vendégeknek a napokban bemutatja legújabb képét, önkénytelenül is visszapillantást vetett pályájának kezdetére, amelynek színtere a magyar pusztán volt. Alkalmat szolgáltatott erre két ifjúkori festménye, amelyet mostanába küldöttek neki hazulról Párisba. Két arczkép ez, egő mészárosnak és nevének portraitje, amelyet a fiatal piktor

a gabonát törvényesen megállapított árban adja el. Ennek az árnak a megállapítása akként történjék, hogy a termelő költsége s a birtok jogosan követelhető jövedelmezősége figyelembe véve. A megállapítást azért tartják szükségesnek, nehogy a spekuláció az állam által behozott gabonát megvegye s azzal aztán üzérkedjék.

A behozatal államosításának eszméje szülte az állami egyedáruság, illetőleg az állami gabonakereskedelem eszméjét. Vannak ugyanis, a kik nem elégszenek meg azzal, ha az állam a behozatal korlátozásával gátolja az árhanatlást, hanem azt is kívánják, hogy a belföldön esetleg nyilvánuló árhanatlásnak a gabona bevásárlása és raktározása által vessen gátat.

Ezzel tehát elérkeztünk az állami gabonarakarátok vitatott kérdéséhez. Az eszme hívei az állami raktározás által elejét vehető vélik az árhullámnak, még inkább az árhanatlásnak, miért is ezen rendszernek sok barátja van. Ez volna szerintük az egyedüli helyes mód, hogy a termelők igényei kielégítést nyerjenek, a fogyasztók minden tulkapás ellen biztosítsanak s az állam is tetemes nyereségre tegyen szert. Tény, hogy a termelők és a fogyasztók egyaránt helyesléssel fogadták az állami gabonarakarátok eszméjét, melynek inaugurálása a közvetítést teljesen kizárná. De ez még mindig csak félrendszer, mert ha az állam döntő szerepet játszik is a gabonaárak meghatározásánál, ezzel még nem védte meg a kenyér árának emelkedése ellen. A gabona még a molnárhoz, a sütőhöz és meglehet még egy-két közvetítőhöz kerül, mielőtt a fogyasztóhoz ér, ezen a hosszú úton pedig az illetéktelen drágítás nagyon könnyen keresztül hajtható, a fogyasztók szószólói tehát a molnárok és a sütők megrendszabályozását és a kenyér árának meghatározását, sőt sokan a kenyérsütés államosítását is követelik. A kenyérmonopolium az egész vonalon kizárná a közvetítést, az állam úgy szabhatná meg a gabona árát, hogy a termelő léte biztosítva legyen, a kenyér árát pedig nem is kellene emelni, mert a közvetítők serege által eddig élvezett dús haszon az állam pénztárába folyván, a kenyér-monopolium nem involválja a kenyér árának felemelését.

Ez az idevágó javaslatok keletkezésének és a gondolatmenetnek vázlata.

jó falatok fejében festett. Azóta a mészáros megöregedett és elszegényedett. Munkácsyból pedig gazdag és világhírű művész lett, aki úgy rója le háláját, hájdani pártfogói irányában, hogy drága pénzen visszaveszi tőlük ifjúkori festményeit. A művész bemutatta vendégeinek más ifjúkori alkotásait és örömmel beszélt pályája kezdetéről. Elmondotta hogyan jött először érintkezésbe a művész világgal. Szamossi festő járt az ő szülőföldén és látogatóban volt a festőnél a híres Pettenkofer. Pettenkofernek képkeretre volt szüksége, amelyet a fiatal Miskával készített el és ez alkalommal megmutatta rajzait a nagy német festőnek. Pettenkofer rögtön felismerte az ifjában rejlő művészi tehetséget és felkarolta őt. Pártfogásába vette a fiatal talentumot Berres huszárezredes, aki azóta vezérőrnagy lett, de mint működő is jó nevet szerzett magának.

— A véletlen segített elé páiyámon — mondá Munkácsy — de a kukoricza rosszul állott. Mikor hazajöttem, nagybátyám azt kérdezte:

— Mit műveltél, hogy a kukoriczával nem tördtél?

— Rajzoltam — felelém — és megmutattam festményeimet nagybátyámnak. Az egyik kép a mely a rombadőlt juh-aklot ábrázolt nagyon felizgatta.

— Micsoda? — kiáltott a műértő nagybácsi — az akol még most is ilyen komisz karban van. Pedig megparancsoltam, hogy kitatarozzák!

Látszott a meghatottság a művészen, a mikor az első kísérleteit mutogatta abban a teremben, a hol legujabb világraszóló remek alkotását a párisi műértő közönség csodálta.

N. U.

A biharmegyei kaszinó közgyűlése.

Nagyvárad, márcz. 30.

A biharmegyei nemzeti kaszinó vasárnap délután tartotta évi közgyűlését saját helyiségében. A közgyűlés elfogadta a számvizsgálóbizottság jelentését, az elnöki évi jelentés, megállapították az új aláírási iv szövegét és kiegészítették a választmányt.

Czifra Gerő alelnök elnöklete alatt jelen voltak: Hlatky Endre egyleti ügyész, dr. Hoványi Gyula pénztáros, Cseresnyés Albert jegyző, dr. Bozóky Alajos, dr. Sipos Árpád, Gyöngyösi Lajos, Sal Ferencz, Miskolczy Barna, Tóth Dezső, Szunyogh Péter, Szász Ágoston, Miskolczy György, dr. Hoványi Ferencz, Hoványi Géza, Fassie Pál, Harmathy Károly, dr. Mór Pál, dr. Várady Zsigmond, Farkas Izidor, Papp Miklós, Papp György, Zathureczky Albert, dr. Márkus László, Stern Márton, Hegedüs Géza, dr. Baróthy Ákos, Meskó Boldizsár, dr. Frankó József, Heringh Sándor stb.

Czifra Gerő alelnök az ülést megnyitván, felkéri Cseresnyés Albert jegyzőt a számvizsgálóbizottság jelentésének feloivasására.

A jelentést a közgyűlés helyesléssel vette tudomásul és a pénztárnoknak a szokásos óvások mellett a felmentést megadta.

Az évi jelentést szintén helyesléssel vették tudomásul.

Folyó ügyek.

Cseresnyés Albert jegyző bemutatja a közgyűlésnek az új aláírási ivet, mely szerint minden tag 16 forint évi tagsági díj befizetése után 6 évi tagságra kötelezi magát aláírásával.

Az utóbbi pontot Szász Ágoston nem találta helyesnek és méltányosnak és olyan formán kérte módosítását, hogy ha az illető tag fél évvel előzőleg bejelenti belépési szándékát, tovább tagságra nem kötelezhető.

Szász Ágoston indítványa nagy vitára adott alkalmat, miközben többen kifejtették nézeteiket a dolgról. Végre is a közgyűlés az indítványt elfogadta és az aláírási iv ujonan való szövegezésére az elnök Szász Ágostont kérte fel. Dr. Várady Zsigmond javasolta a közgyűlésnek, hogy a kaszinó egy indítvány-könyvet szerezzen be, a mely a választmány és a rendes tagok, illetve a kaszinó összes tagjainak gyakoribb érintkezését eredményezné és alkalmat adna bőven eszmecserékre. Indítványát egyhangulag elfogadták.

A közgyűlés utolsó pontja a kilépő választmányi tagok helyének betöltése.

A szavazatszedő-bizottság Gyöngyösi Lajos, Cseresnyés Kálmán és dr. Hoványi Gyula tagokból alakult.

A szavazás eredménye: a kilépő választmányi tagok egyhangú megválasztása. Az elhunyt Stern Jakab választmányi tag szótöbbséggel 2 évre Wertheimstein Alfrédet választották.

A jegyzőkönyv hitelesítése után a gyűlést az elnök berekesztette.

A sertésvész a megyében.

— Nagyvárad kisajátítja a sertés-ket. —

A sertésvész, úgy látszik ez évben is sok bajt fog okozni Biharmegyében.

Szakférfiak azt látják, hogy a vész fészke a belényesi és magyar-csékei járásokban van s onnan huzzottak el.

Ujabbán a szomszédos Rontó községben is kiütött a vész a káptalan birtokán s pusztítja az állatokat. A községet zár alá vették.

Pecze-Szöllös községben javult némileg a helyzet, amennyiben márczius 24 óta nem fordult elő elhullás.

Nagyvárad városa az összes Pecze-Szöllösön levő sertéseket megakarja vásárolni, hogy az egészségeseket azonnali leölésre értékesítse, a betegeket pedig lebunkóztassa. Ezzel aztán a vésznek is vége lenne Pecze-Szöllösön.

Ifj. R i m l e r Károly főkapitány és Vargha Lajos megyei állatorvos vasárnap kint jártak Pecze-Szöllösön, hogy a kisajátításra nézve

egyezségre jussanak, de az nem sikerült, mert nem akarják a lakosok olcsóbban adni sertéseiket.

Most azt tervezik, hogy egy szakértőt küldjön ki a község, a másikat pedig Nagyvárad városa s ezek állapítják meg a kisajátítandó sertések árát. Ha ezek nem tudnak megegyezni, a két összeget összeadják s azt kétfelét osztják.

A községi előjáróság különben ülést tart e tárgyban.

Azt hisszük, hogy a kisajátítás után sem menti fel a miniszter Nagyváradot, mert most már más közeli községben is van sertésvész.

Bihar községben Csathó László birtokosnak tízezer forintnál több kára van a sertésvész miatt. 150 darabnál több elhullott s mintegy 200 sertést elszállítottak a ferenczvárosi rakodóra levágtatásra s ezeknek kilóját 11—18 krajczárjával kellett elpocsékolni. Most már az egész sertésállomány kipusztult.

TÁJÉKOZTATO.

- Á p r i l i s
- 1. A nagyvárad szepitési egylet választmányának ülése d. u. 5 órakor.
 - > 9. Roboz-Vledényi sajtótárgyalás.
 - > 12. A belényes-vidéki takarékszövetkezet közgyűlése d. e. fél 11 órakor.
 - > 12. Gőzmozdonyu közuti vaspálya részvénytársaság közgyűlése d. e. 11-kor.
 - > 12. A rabsegélyző egylet évi közgyűlése d. e. 11 órakor.
 - > 22—25. Fősorozás a tűzoltó őrtanyán.

UJDONSÁGOK.

* **Regény a Mars bolygón.** Mai számunkban Lauric André ily czimű regényét kezdjük közölni. A szerző bámulatos fantáziával és a modern viszonyok nagy ismeretével írja meg benne a hypnotizmus iránt fogékony tudós, Challenger Asaphnak utazását a Mars bolygóra, ahol a legelőhaladottabb civilizációt találja. Összehasonlításai a föld vívmányaival és vonatkoztatásai ezekre, valamint megismerkedése Akoleiával, a Mars józan gondolkodásu és hideg leányainak egyikével, mind olyan dolgok, melyek bizonyára megnyerik olvasóink érdeklődését és tettségét.

* **József főherczeg életveszélyben.** József főherczeg és családját, a kik most Fiumében időznek, majdnem nagy szerencsétlenség érte tegnap. A főherczegi család a »Deli« gőzhajón kirándulást tett Vegliába, a honnan estefelé tértek vissza. Közel a kikötőhöz a hajó összeütközött az »Ika« gőzössel s különösen a főherczeg yachtja szenvedett súlyos sérüléseket. A népszerű főherczeg és családja a legnagyobb veszélyben forgottak, de szerencsére a kikötő már közel volt s a hajó még oda tudott jutni. Az esetnek csakhamar hire ment a városban s mindenfelől a legnagyobb érdeklődéssel tudakozdtek a főherczeg és családjának állapotáról, a kiknek az ijedtségen kívül más bajuk nem történt.

* **Közigazgatási ülések.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága csütörtökön délután 3 órakor tartja meg rendes havi ülését. — A megyei közigazgatási bizottsága Husvét ünnepe miatt ápril 6-ika helyett 7-ikén, kedden ülésez.

* **Ülés a vármegyén.** Biharvármegye központi választmánya ápril hó 11-én délelőtt ülést tart, a megyeház kistermében.

* **Az ártatlan Pulszky.** Pulszky Károlyról végre kiderült, hogy ártatlan daczára annak, hogy a közoktatásügyi miniszter szükségesnek látta az ügyészséget felszólítani, hogy a büntető eljárást indítsa meg ellene. Az esetről a »Nemzet« a következőket írja:

»A Pulszky ügy befejezése. Az országos

képtár átvizsgálására kiküldött bizottság működésének az az eredménye, hogy semmi hiány sem volt konstatalható. A képvásárlásra kiadott összegek is, miután már a nyugták beérkeztek, teljesen fedezve vannak. Pulszky Károlyt tehát másért nem lehet felelősségre vonni, mint hivatalos késedelemért, a miért a nagy munkahalmaz miatt a kitűzött időre elszámolni nem tudott.*

* **A vasutasok előléptetése.** A »Politikai Hetiszemle« megbízható forrásból arról értesül, hogy Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter utasítást adott a magyar királyi államvasutak igazgatóságának az iránt, hogy a vasuti tisztviselők és egyéb alkalmazottak kinevezésére és előléptetésére vonatkozó javaslatokat sürgősen terjeszszék fel hozzá jóváhagyás és aláírás végett. Ennek következtében az államvasutak igazgatóságának az az osztálya, mely a személyzeti ügyeket kezeli (a titkárság), most a legsürgősebb tevékenységgel és külső munkaerő kiegészítésével végzi a kinevezési okmányok kiállítását, úgy hogy ezek az okmányok valószínűleg még e hónapban elkészülnek. Miután a miniszterium nem foglalkozik az államvasuti igazgatóság személyzetiügyi javaslatainak pénzügyi megbirálásával, hanem csak a kinevezések összességének pénzügyi és létszámbeli következményeit ellenőrzi, az új kinevezések és előléptetések kihirdetése április első felében okvetlenül megtörténik.

* **Az ország tisztviselőinek életrajzai.** Kolozsvármegye főjegyzője: Bonis István a millennium alkalmából az országönálló törvényhatósága rendezett tanácsú városok összes tisztviselőinek, a községi és körjegyzők életrajzát össze akarja gyűjteni és kiadva megörökíteni. E célból megkereste Biharvármegyét és Nagyváradvárosát, hogy a tisztviselőinek életrajzi adatait küldjék meg Kolozsvármegye alispáni hivatalához. Hogy azonban ez a könyv miről lesz jó: annak Bonis ur a megmondhatója.

* **Jankó János meghalt.** Magyarország legnagyobb karikatura rajzolója, Jankó János meghalt vasárnap reggel. Már hosszabb idő óta betegeskedett és csak elvétve rajzolhatott már az utóbbi időkben, de az elmúlt hónapokban a szívszélhűdések következtében állani sem tudott. Jankó János Tótkomlóson született 1833. nov. 1-én. Atyja szürszabó volt, a ki tudományos pályára lépő fiát nem részesíthette anyagi támogatásban, de Jankó bizva tehetségében, felment Pestre és itt megfestett néhány képet, a melyek árával Bécsbe ment Rahlhoz, kinek akkor nagy hirneve volt. Rahlnak művészi tudása a helyes mederbe terelte a fiatal Jankó kiforratlan tehetségét. Rahl halála után Jankó Budapestre jött és itten a Bolond Miska című humoros naptár illusztrációival keltett feltűnést. Az alkotmányos élet feljúlásával a hirlapirodalom is virágzásnak indult és így Jankó az éleztlapoknak rajzolója lett. Ezek révén Bécsben is ismeretes lett és az ottani éleztlapok is közölték rajzait. Annyi megbízása volt már ekkor, hogy 1866-ban megnősülhetett és Bajay Gizellát vette nőül. Az utóbbi időkben a Vasárnapi Ujságnak, Ústökösnek, Bolond Istóknak, Uram-bátyámnak és Borsszem Jankónak volt a rajzolója. Közben festett is és a muzeum megvette tőle a »Lakodalmi dráma« és »Lócsiszár« című képeit. De azért ő mégis főképp a körülbelül 80 ezer rajzáról ismeretes. Temetése ma délután volt.

* **Ünnepelt postaszolga.** Kőszeghy János nyugalmazott posta és távirada szolga nyugdíjba vonulása alkalmából fényes bankettet rendeztek tiszteletére volt hivatalbeli főnökei és pályatársai a Wöber-szállodában. A banketten megjelent a posta igazgatósági titkár, továbbá az olaszii és újvárosi posta szolgálatban nem levő

tisztjei és postaszolgái és nagy ovációkban részesítették Kőszeghyt, ki 30 évig szolgált odaadással a postát és a közönséget. Az első felköszöntőt Földesy Károly posta és táviradai felügyelő mondotta.

* **A Huberth-Fejérváry ügy.** Huberth Andor nyug. tábornok Bolgár Ferencz és Tóth Ernő segédei útján provokáltatta Fejérváry br. minisztert, a ki az elégtétel adását megtagadta azon ürügy alatt, hogy szolgálati ügy forogván fenn, sem szóval, sámi írásban, sem fegyverrel, sem másként ily ügyből kifolyólag elégteltet nem adhat.*

* **Eltűnt férj.** Kun Jánosné, Arany Zsuzsanna sirva panaszkolta tegnap a rendőrségnél, hogy a férje nem tudja hová lett, már egy hete eltűnt hazáról és nem ad semmi hírt magáról. Ő meg itt nyomorog a két kis gyermekével, nincs már betevő falatjuk se. A rendőrség, — ha megtalálják, — haza hozatja a »példás« család apát.

* **Hirtelen halál.** Tegnapelőtt halt meg a zöldfa-utcai vendéglőben Friedmann József cipész. Leült az ebédhez és éppen kezébe vette a kanalat, hogy megegye a levest, midőn hirtelenül rosszul lett és holtan vissza hanyatlott a mögötte álló pinczér karjaiba. Halálát valószínűleg szívszélhűdés okozta.

* **Tizezer fa.** A selyemtenyész céljára az eperfa ültetés nagy mérveket fog ölteni a tavasszal. A 10,000 dr. csemfán kívül 150 nagyobb eperfa jön Nagyváradra Rátkayhoz. Az országos selyemtenyészési hivatal egyik közege: Kvassay százados április első napjaiban Nagyváradra érkezik.

* **Czipész szakosztály megalakítása.** A nagyváradai czipész iparosok az ipartestület kebelében czipész szakosztályt akarnak alapítani. Vasárnap Bertsey György elnöklete alatt értekezletet tartottak s kimondották, hogy megalakítják a szakosztályt. Az új szakosztály képviselők fogja magát a millennium alkalmából a fővárosban tartandó második czipész-kongresszuson. Husvét hétfőjén gyűlést tartanak s megválasztják a szakosztály vezetőit és a kongresszusra küldendő képviselőket.

* **A régészeti egyesület kérelme.** A régészeti egyesület kérelmet intézett a városi tanácshoz, hogy a muzeum körül létesítendő kert beültetéséhez szükséges fákat és bokrokat ingyen adja és azok gondozását is vállalja magára. A kérelmet a tanács valószínűleg pártolólólag fogja a közgyűlés elé terjeszteni.

* **Rabló csavargó.** Vakmerő módon rabolta meg tegnap délelőtt Balogh Antal csavargó Fritsek Károly rét-utcai lakos 11 éves kis unokáját, Piroskát. Fritsek Károlynéhoz beállított előbb egy papirossal, melyre az volt írva, hogy küldjön az urának 7 forintot, mert a lovat elcsereélte és fizetni kell rá. Az asszony nem ismeri a betűket, hát elolvastatta az unokájával az irást, s mivel nem bizott Balogh Antalban, odaadta a leánynak a pénzt, hogy vigye el a nagyapjának, oda, a hova a levél hozója majd elvezeti. A kis leány el is indult az emberrel, de mikor már jó darabig haladtak és olyan helyre értek, a hol nem járt senki, Balogh a pénzt erőszakkal elvette a leánytól és elszaladt vele. Az esetet feljelentették a rendőrségnél.

* **Új körorvosi székhely.** Gyapju község lakosának egy régi óhaja teljesedik, körorvosi állást rendszeresített a megye Gyapju székhelyével. Az új egészségügyi körhöz fog tartozni, Gyapjun kívül még Bikács, Nyárszeg, Inánd, O-Szentmiklós, Barakony, Kis-Ürög, Nagy-Ürög, Less, Poósa, Sály, Székelytelek községe. Az orvosi állásra pályázatot hirdetnek s a pályázati kérvények április hó 20-ig a cséffai főszolgabíróhoz adandó be.

* **A városház terve.** A városház terveire kiírt pályázat ma jár le. A tervpályázat iránt nagy érdeklődés mutatkozott, úgy, hogy Magyarországon kívül egész Európából neves építő

cégek kérték el a feltételeket, összesen száznál többen. Ugylátszik azonban, hogy a pályázat eredménye nem a legfényesebb lesz. Mint halljuk, tegnapig egyetlen terv érkezett a városhoz Budapestről. Ezenkívül Rimanóczy Kálmán jeles építészünk szintén fog pályázni egy esinos tervvel. A terveket bíráló bizottság április hó 8-ára van összehíva.

Lapunk egyes számai a következők lettek kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-léle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadottak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ¹² éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ³⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., személyvonat 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvonat 8 ³³ regg., 2 ¹⁹ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e., 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³³ d. e., 5 ³⁹ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskó - Belényes felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e., 9 ⁰⁹ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ösi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ³⁵ r., vegyesvonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felől vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e., személyvonat 8 este.

EGYLET.

A népnevelési-egylet közgyűlése.

Tegnap délelőtt tartotta a biharmegyei népnevelési egyesület közgyűlését a vármegyeház kis termében. Beszámolt mult évi működéséről amelylyel a közművelődés egyik legfontosabb ágát, a népnevelés ügyét támogatta előmozdította. Bár csak szerény anyagi viszonyok között mozog, mégis a kellő tapintattal megtalálja a módot, hogy áldásos befolyását ottan érvényesítse, ahol a viszonyok mostohaasága a tanügy fejlődését gátolja.

A tegnapi közgyűlés kimagasló momentumát képezte az ováció, a melyben a népnevelési egyesület a nyugalomba vonuló Szmekta Györgyöt részesítette, ki negyvenévi működésével kivívta magának a társadalom elismerését.

A gyűlést a választmány rövid ülése előzte meg, a melyen a hátralévő ügyeket intézték el. Jelen voltak:

Szunyogh Péter alispán, elnök, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, alelnök, K. Nagy Sándor, Tóth Dezső, Dr. Sipos Árpád. Böszörményi Géza, Szemes Imre, Nagy György, Vallasek W. Eszernyi Sándor, Réz Mihály, Kiss Elek, Szmekta Ödön, Novotny Alfonz, Hering Sándor, Winkler Lajos egyl. titkár, Dr. Tóth Mihály pénztárnok, Stark Gyula, Recht Ignác, Máthé Géza, Gábel Jakab. Megjelentek ezenkívül az összes községi népiskolák tanítókarai nagyszámu férfi és hölgy közönség.

A választmány ülésének első tárgya volt a behajthatatlan összegek leírása. Leírtak 600 frt tőkét és 200 frt kamatot. Második tárgya volt a választmánynak a közgyűlés elé terjesztendő költségvetése az 1896. évre. Végül Sipos Orbán bejelenti, hogy Pálffy Ferencz Segedről ismét újabb adományt küldött az egyesületnek és kéri a titkárt, hogy ezt a közgyűlés elé terjessze.

A közgyűlés lefolyása a következő:

Szunyogh Péter alispán, mint az egyesület elnöke megnyitja a gyűlést és üdvözlő a jelenlevőket.

Winkler Lajos felolvassa a választmány előterjesztését a múlt évi működéséről. A jelenléből felemlítjük, hogy az egyesület a múlt évben harminczhat felek iskolát látott el tanszerekkel 490 frt értékben. Iskolai jutalmakat 224 frt értékben osztott ki. Tanító segélyekre 260 frt költött. Az irodalom pártolásához 50 frt járult hozzá. Tanítók segélyezésére, kik a milleniumi kiállítást megakarják tekinteni, 200 frtot vett fel. Az országos tanítói kongresszusra az egyesület képviselőt küld és ennek költségeihez 50 frttal járult hozzá. A jelentés azután kiemeli Szunyogh Péter alispán, az egyesület elnökének buzgóságát az egyesület érdekében, a mit a közgyűlés zajos éljenzéssel vesz tudomásul. Nagyvárad városa az ujonan épült reáliskolában az egyesületnek ingyen engedett át helyiséget, a miért Szunyogh Péter indítványára köszönetet szavaznak. Hasonlóképpen köszönetet szavaznak Pállfy Ferencnek, ki újabb adományával mutatta az egyesület iránti érdeklődését.

A számvizsgáló bizottság jelenti, hogy az egyesület bevételei a múlt évben 2199 frt volt, a kiadásai ugyanannyi. Vagyoni alapja 3130 frt ehhez járultak még a kötvények, a melyekkel együtt összes vagyona 4520 frt. Az elnök indítványára köszönetet szavaznak Dr. Tóth Mihály pénztárnoknak.

A költség az 1896. évre 1682 frt.

Sipos Orbán indítványára megválasztják Réz Mihályt, a községi iskolák igazgatóját választmányi tagnak.

A számvizsgáló bizottság tagjai: Mezey Mihály, Stark Gyula, Valasek Venczel, megmaradnak.

Sipos Orbán kijelentette, hogy megtisztelő megbízást kell teljesítenie, mikor Nagyvárad város egyik érdemes tanítója Szmekka György, ki buzgóságával nemcsak tanítványainak, hanem a társadalomnak is elismerését és háláját kivívta. 40 évi működése után nyugalomba vonul. Munkássága elhatott a magas kormányhoz is, és a közoktatásügyi miniszter elismerő levelet küldött hozzá, a melyet ezennel álad.

Szmekka György meghatottan mondott köszönetet az ovációkért. Ő sohasem tett többet kötelességénél és ezért nem is érdemelte meg a sok kitüntetést, amely őt nyugalomba vonulása alkalmával érte ez elég volna honunk egy jelesének is. Kéri a jelenlevőket, hogy ne bucsuzanak el tőle, mert ő a tanítói körnek és a népnevelési egyesületnek örökké lekötöztetett tagja akar maradni.

Eszenyi Sándor beszédében a minisztert és a népnevelési egyesület vezetőit élteti. Ezek után Szunyogh Péter megköszönve a megjelentek érdeklődését az egyesület iránt, bezárja a gyűlést.

A kath. kör választmányi ülése.

A katolikus kör választmánya tegnap délután 4 órakor a kör helyiségében ülést tartott, a melyre megjelentek:

Palotay László, Dencs János, Dús László, Nemeskey Andor, Fetser Antal, Bereczky Géza, Bősörményi Géza, Pekanovits Imre, Frankó Endre, Géczy Lajos, Török Ferencz, Janky József, Strak Gyula, Milibák József, dr. Vucskics Gyula. A választmány elhatározta, hogy ezentul minden hó első szombatján d. u. 5 órakor ülést tartja. A házszabályok kidolgozása végett bizottságot küldött ki; a megnyitó ünnepély előkészítésére kiküldött bizottságot, pedig felszólította, hogy részletes tervet terjesszen a választmány legközelebbi Husvét után tartandó ülése elé. A megrendelendő lapok közé felvette a Hitterjesztés Lapjait. Végül felhatalmazta az elnököt, hogy, ha szükségesnek fog mutatkozni egy második szolgát fogadjon a kör számára.

Az orvosok ülése. A »Biharmegyei orvosgyógyászati- és természettudományi-egylet« f. évi április hó 1-én délután 1/2 órakor (Uriutca, Akadémia) szakülést tart, melyre a t.

egyleti tagokat ezennel meghívom. Kelt Nagyváradon, 1896. március hó 30-án. Berkovics Miklós dr., egyleti titkár.

A kerületi betegsegélyző pénztár közgyűlése. A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár évi rendes közgyűlése vasárnap folyt le, élénk érdeklődés mellett. Láng József elnök megnyitja után felolvastattott az évi jelentés és a felügyelő-bizottság jelentése. Tudomásul vették és a felmentvényt megadták. Jelinek Ferencz, Zimmer Károly és Sauer Kálmán igazgatósági tagok sorrend szerint kiléptek, de előbbi kettőt újból megválasztották és Sauer helyére Horváth Ferenczet ültették egyhangulag az igazgatósági székbe. A felügyelő-bizottság is maradt a régi, csupán a választott bíróságnál történt annyi változás, hogy Horváth Ferencz helyére Szanditz Józsefet választották be. Végül Horváth Ferencz indítványára az elnöknek és a tisztviselőknek jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a közgyűlés.

A nagyvárad ipartestület betegsegélyző pénztára folyó hó 29-én igazgatósági ülést tartott, mely alkalommal az orvosok választása ejtetett meg. Megválasztattak az olasz kerületbe: dr. Kassay Kálmán azon kötelezettséggel, hogy kerületének központján kell laknia, az újvárosi kerületbe: dr. Altman Jakab, ki a pénztárnak megalakulása óta orvos a váralja-velencei kerületbe: dr. Ertler Mór, szintén azon kötelezettséggel, hogy lakását kerületébe kell áthelyeznie. Ugyanez alkalommal az igazgatóság Csobánczy Antait 2 évre ismét kinevezte pénztárnak.

Uj temetkezési egyesület Csökmön. Csökmő községében megalakították a második temetkezési egyesületet s az alapszabályokat felterjesztették jóváhagyás végett a belügyminiszterhez. Az egyesület ideiglenes jegyzője Fazekas Lajos.

Irodalom és művészet.

A »Szigligeti-társaság« ülése.

Nagyvárad, márcz. 30.

A »Szigligeti társaság« választmánya vasárnap délután 3 órakor a »Gazdasági és iparbank« helyiségében ülést tartott, melyen elhatározták, hogy májusban kirándulást rendeznek a Balaton vidékére, megállapították a közgyűlés programját és elintézték a folyó ügyeket.

Rádl Ödön elnökle alatt jelen voltak: K. Nagy Sándor főtitkár, dr. Adorján Ármán titkár, Láng József pénztárnok, dr. Bodor Károly, dr. Gyémánt Jenő, dr. Várad Zsigmond, Winkler Lajos választmányi tagok és Propper N. János rendes tag.

Kirándulás.

Propper N. János társasági rendes tag javaslatot terjesztett be a választmányhoz, melyben ajánlja, hogy május havában rendezzen a társulat kirándulást a Balaton vidékére, slátogassák meg Szigligetet, a honnan Szigligeti Ede nevért kapta.

A javaslatot elvileg szónéklül elfogadták, azonban a kirándulás részleteinek megállapítása hosszas vitára adott okot, melynek eredménye végre, is az lett, hogy pünkösdkor, május 22-én négy napig terjedő kirándulást rendez a társaság a Balaton mellett levő Szigligetre. A kirándulásnak nem lesz semmi hivatalos színe, egészen barátságos jellegűnek tervezik. Résztvehet minden társasági tag, s mindenki hívhat egy-két vendéget is.

A további részletek elrendezésére Propper N. Jánost és a társaság két titkárját kérte fel a választmány.

A közgyűlés tárgysorozata.

Második tárgy az április 19-én tartandó közgyűlés tárgysorozatának megállapítása volt.

A közgyűlésnek egyik főtárgya az alapszabályok módosítása lesz. A módosítások közül említésre méltó, hogy a társaság által kifizetett díjakra csak a »Szigligeti társaság« tagja pályázhatnak és hogy választmányi tag ezután csak nagyvárad és biharmegyei lakos lehet.

A főtitkár évi jelentését felolvastottak tekintik és a közgyűlésnek pártolólalag előterjesztik, egyszersmind elhatározzák, hogy az 1894 és 1895-ik évekről szóló jelentéseket kinyomatva megküldik a tagoknak.

Dr. Adorján Ármán titkár felolvassa a számvizsgáló bizottság jelentését és az 1896-ik évre szóló költség előirányzatot. A választmány mindkettőt helyeslőleg tudomásul veszi és a közgyűlésnek elfogadásra pártolólalag előterjeszti.

A közgyűlés tárgya lesz még a tisztviselő választás mivel a mostaniak mandátuma lejárt.

A meglevő tisztviselőknél kívül egy alelnököt, egy titkárt és 9 választmányi tagot választ a közgyűlés. Mindenik állásra a választmány jelöl.

Folyó ügyek.

Papp Ferencz társasági rendes tag nevének a tagok közül való törlését kéri. Tudomásul veszik.

Dr. Berkovits Miklós rendes tag megküldi művét a társaságnak. Könyvtárba helyezik.

Az E. M. K. E. és az aradi Kölcsey-egylet átiratait tudomásul veszik.

A Szigligeti Ede születés napja alkalmából rendezett emlékünnepeken közreműködőknek jegyzőkönyvileg köszönetet mondanak.

Winterhalter Antal lat. szer. kanonoknak az elnök és a főtitkár aláírásával ellátott jegyzőkönyvi kivonatot küldenek, a miért 200 korona adománnyal a társaság alapító tagjai közé lépett.

Végre Sulyok István ev. ref. segéd lelkész Winkler Lajos ajánlatára egyhangulag rendes tagnak választják.

A jegyzőkönyv hitelesítésére az elnök dr. Bodor Károly és Winkler Lajos választmányi tagokat kérte fel.

A tervezett kirándulás programját a következőkben állapították meg:

Május hó 23-án reggel 7 órakor indulás különvonattal, érkezés déli 12 órakor Budapestre; 1 órakor érkezés később közzéteendő étteremben; délután 4 órakor indulás Budapestről (déli vaspálya) érkezés esti 7 órakor Siófokra; elszállás az új telepen, társasvacsora után éjjeli pihenő.

Május 24-én Pünkös d vasárnapján reggel 7 órakor reggelizés után a balatoni gőzhajóval utazás Balaton-Füredre, délelőtt a fürdőtelep megtekintése, délbén társasvacsora, délután kirándulás Tihanyba, (a körülményekhez képest gőz- vagy vitorláshajókon), este 8 órakor társasvacsora és tombolaestély.

Május 25-én Pünkös d másodnapján reggel 7 órakor reggeli, utána indulás a balatoni gőzhajóval; 10 órakor érkezés Badacsonyba, megtekintése Kisfaludy Sándor egykori szülőjének és itteni lakásának, kirándulás a Badacsony hegyre; 12 órakor ebéd. Délután fél 2 órakor a gőzhajóval indulás a pompás Szigligeti-öbölbe. Érkezés oda fél 4 órakor. Partraszállás látogatás a községben és vezetők kíséretében a gyönyörű romokkal koszoruzott Szigligeti-hegyre. Esti 6 órakor hajóra szállás, továbbutazás és esti fél 8 órakor érkezés Keszthelyre; ugyanott időzés este.

Másnap május hó 26. kedden, megtekintése a városnak, a híres Georgikonnak, grófi kastélynak, este társasvacsora, éjjel a balatoni gőzhajóval utazás Siófokig, átszállás ugyanott a déli vasútra.

Május hó 27-én szerdán reggel 7 órakor érkezés Budapestre s a központi pályaudvarban reggelizés után a személyvonattal, (esetleg külön vonattal) hazautazás Nagyváradra. Érkezés ide délután 4 órakor.

Megjegyzendő, hogy ezen kirándulás összes költsége körülbelül 50 forintot tesznek ki s ebben foglaltatik a vasut, hajószállítás díjai, továbbá Siófokon, Balaton-Füreden, Keszthelyen a lakás, reggeli, ebéd és vacsora.

A társaság azon tagjai, kik visszatérőben Budapestre a kiállítás megtekintése végett maradni óhajtanak, 30 napi időtartamon belül használhatják vasuti jegyöket.

Jelentkezéseket elfogad Propper N. János igazgató és dr. Adorján Ármán, a Szigligeti-Társaság titkára.

— **Általános neveléstan katolikus tanítóképző intézetek számára.** Hasznan Rudolf ismert munkáját Virág Ferencz pécsi pap és Amberger Márton tanító most magyar kiadásban bocsájtják közre. Ára 1 frt, kapható Pécsen a lyceumi könyvnyomdában.

— **A katolikus egyház társadalmi missiója.** A budapesti katolikus körben ily cím-

mel tartott kitűnő felolvasását füzet alakjában közrebocsajtotta dr. *Giesswein* Sándor győri püspöki titkár. Megrendelhető 10 krért a győri kath. kör háznagyi hivatalánál.

— **Műkedvelő előadás.** A műkedvelők által előadandó Szigligeti Ede »Czigány« című színművében a szereplők névsorát következőképpen állította össze a rendezőség:

Várszegi gazdag földes urfi: Tóth Kálmán. Kurta, nagy gazda aggregény: Sallay Ferencz. Gyuri unokaöccse: Nagy János. Márton parasztagda: Szabó Károly. Rebeka felesége: Tunyogi Ilonka. Évi leánya, Rebeka első férjétől: Nánási Emma. Zsiga cigány: Orenics Alajos. Peti, Rózi gyermekei: Horváth Sándor, Tunyogi Vilma. Ferke urasági hajdu: Bereczki László. Kis bíró: ifj. Mónus Sándor. Kondorné: Szabó Juliska. Sári, Panni. Erzsi falusi leányok: Nánási Mariska, Felvinczi Terka, Lengyel Mariska. Egy öreg: Kiss András. Násznagy: Döge Lajos. Két vőfély: Rottensteiner Lajos és Kiss József. Kardalosnők: Oláh Róza, Billek Anna, Kopper Szeréna, Kőszegi Róza és Erzsike. Bacher Eléna, Bartha Irén, Kóta Mariska, Lakatos Juliska, Oroszi Mariet, Rác Erzsike. Azonkívül szerepel még 12 férfi kardalos és 3 Szigány,

Igazságszolgáltatás.

Rokon gyilkos.

— Törvényszéki tárgyalás. —

Nagyvárad, márczius 30.

Ma tárgyalta a nagyvárad kir. törvényszék Morár Mikula árkusi lakos bűnügyét, aki a múlt év őszén megölte a sógorát, Ballán Jozzát. Az ülésen Millye Gyula elnököt, a vádhatóságot Lázár Márton kir. alügyész képviselte, védő dr. Várady Zsigmond volt.

Valami ingatlanok miatt keletkezett a két rokon között a viszálykodás, a mely egyszerre, egész váratlanul, olyan tragikus véget ért.

Ballán Jozzának Morár Barbara, Morár Mikulának nagynénje volt a felesége. Morár Mikulának volt a nagynénjével közös szántóföldje és háza Árkuson. Az asszonyt Bokszegre vitte férjhez Ballán Jozza, s így az ingatlanokat átadta az öcsésének.

Morár Mikula azonban se árendát nem fizetett a fél házért és földért, se kifizetni nem akarta a Barbara részét, sőt még az adót sem fizette érte.

Ballán Jozza barátságosan akarta elintézni a dolgot, azért leutazott a feleségével Bokszegről Árkusra. Azt hitte, hogy beleegyezik majd az öcsébe, hogy eladja neki, vagy másvalakinek a fele részt.

Morár Mikula nem volt otthon, mikor a rokonok megérkeztek, csak az asszony fogadta őket. Ballán Jozza, hogy az idő jobban teljék, hozott a boltból egy fél liter pálinkát, s azt iszogatta Horhár Juon és Bokszigán Péterrel, a kik a szomszédból átjöttek egy kis beszélgetésre. Ballán Jozza azután beszédközben elárulta, hogy a földet meg a házat eladni jött.

Nemsokára hazajött Morár Mikula is, s neki is megmondta a sógor szándékát.

Morár Mikulát nagyon bántotta a dolog, de nem mutatta. Liter számra hozatta a pálinkát a boltból és leitatta Ballán Jozzát. Mikor azután már részeg volt, akkor Morár Mikula hazakísérte a feleségével Horhár Juont, aki intette az uton őket, hogy fizessék ki a bátyjuknak, a mivel tartoznak.

Morár Mikula nem szólt rá semmit, hazament szépen és lefeküdt, mert már a vendégek is aludtak.

Éjszaka azonban gondolt egyet, felkapta a fejszét és agyonverte vele Ballán Jozzát, sőt a nagynénjét is, — aki felbredve, védelmezni akarta a férjét, — két helyen megütötte. A kir. ügyész gyilkosság büntetéseért emelt ezért vádat ellene, a törvényszék azonban az *előre megfontolt*

szándékot nem látta bebizonyítottak és szándékos emberölés büntetéseért ítélte el Morár Mikulát *12 évi fegyházra.*

Ítéletbe vádlott megnyugodott, kir. ügyész és a védő felebbezett.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyvárad kir. törvényszék ma Nagy József elnöklete alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá:

Sümeke Mari lopás büntette.
Páska János súlyos testi sértés büntette.
Pásztor Gusztáv és társai hatóság elleni erőszak büntette.

Pripár János lopás büntette.

REGÉNY-CSARNOK.

Regény a Mars bolygón.

Írta: Laurie André.

1

I.

Brideau orvos vallomása.

Nevem Brideau Henri, Párisban a Rue de Lille 228. szám alatt lakom, a hol az orvosi tudományjal foglalkozom; huszonnyolc éves vagyok, születtem Belleyben, Oise departementban.

Esküszöm, hogy sem nem bosszúból, sem félelemből beszélek, hanem a teljes valóságot mondom el — a teljes valóságot, semmi más.

Challenger Asaph és én tíz év óta barátok voltunk. A Café de la Soucreban ismerkedtünk meg azon időben, a mikor másodéves medikusok voltunk.

Azt hiszem, hogy Challenger Amerikából származik. Annyit tudok, hogy New-Yorkból jött ide. De erről sem adhatok határozott felvilágosítást, mert nem intéztem hozzá sohasem indiskréte kérdéseket. Rokonokat vagy ismerősöket sohasem láttam közetében. Azt hiszem, hogy nagyon gazdag volt, mert nagyon sokat költenek. Nagy lábón élt és a Rue Saint Guillaume-n egy egyedüli álló és nagy kerttel körülvett pavillonban lakott, melyet tizennyolc évre bérelt ki.

Különös szeszélyeinek egyike volt, hogy ő itten egyedül társak és szolgák nélkül élt és csak a legbizalmasabb barátainak engedte meg, hogy azok őt ottan felkeressék.

Tizenegy és tizenkét óra között, a mikor Asaph a szomszéd kávéházban megreggelizett, megjelent a pavillonban egy asszony, hogy a lakást rendbe hozza és a könyveket leporolja. Asaph ugy osztotta be életrendjét, hogy sohasem találkozék vele és a napi szükségletekre szükséges pénzt mindig a kandalló szélére tette. Asaph biztosított róla, hogy az élet ily ideális nemét sehohsem tudta feltalálni, csak Párisban, a miért is itten telepedett le. De ezt valószínűleg azért is tette, mert így szentelhetette magát a legzavartalanabbul tanulmányainak.

Barátai közül senki sem vette észre, hogy valaha növel ismeretséget kötött volna, pedig öten voltunk, kik vele rendszerint dominót játszottunk. Bizonyos megvetéssel viselkedett a szép nem iránt és e megvetése a legsértőbb akkor volt, ha a rendszeres elmélet forrását öltötte fel. Azt mondotta, hogy a nők alárendelt lények, kik alkalmatlanok nagyobb munkákra és fárasztó tanulmányokra. Senkisem küzdött hevesebben az ellen, hogy a nőket a kórházban orvosoknak alkalmazzák, mint ő és midőn Charcot tanár az egész orvosi fakultás előtt egy nőnek megtagadta a doktori diploma kiadását, kijelentette, hogy Charcot derék ember.

Különben nagyon szorgalmasan látogatott el a Klinikára a Salpetriereben és gyakran olyan kísérleteket tett, a melyeknek tárgya ő maga volt. Ez a pont vallomásomnak egyik lényesebb részét képezi és szerencsésen számos tanuval be is tudom bizonyítani, hogy ez csakugyan igaz.

Challenger Asaph nemesak rendkívüli érdeklődést tanúsított mindaz iránt, a mi a hypnotizmussal összefüggésben van, hanem ő maga is nagyon érzékeny szuggérálható medium volt, a melyet könnyen lehetett elaltatni és tőle a legmeglehetőbb nyilatkozatokat kapni. Egyike volt azoknak, kiket öntudatos hypnotizáltaknak

nevezünk, kik azon rendkívüli tulajdonsággal bírnak, hogy személyiségüket mintegy megkészesítik és az egyikben közönséges életüket tovább folytatják, míg a másikban passzív és nem szabad alanyként cselekesznek. Egy példa talán jobban megvilágítja e jelenséget.

A dolog reggel a Klinikán történt, a kist terem előszobájában, a hol Charcot tanár hívei összegyűltek. Mi későn érkeztünk oda és vártuk Charcot tanárt, kinek egy egész társaság kíséretében kellett eljőnnie.

Asaph egy széken ült. Ekkor eszembe jutott, hogy megpróbálom és hypnotizálom akkék, hogy mindkét kezemet kinyitva nyakától négyöt centiméternyi távolságban tartom. Két percig így tartottam kezemet, midőn Asaph fejét hátra nyujtotta, fejét a szék támlájára bocsajtotta és az ellenkezés szerény hangján mondotta.

— Hamis ember, mit csinál?

Azt hittem, hogy nem alszik és azt feleltem reá:

— Csak azért teszem, hogy eltöltsük e negyedórát.

— Akkor siessen, mert jön a mester, — mondotta Asaph göresös erőlködéssel.

Nem kételkedtem benne, hogy alszik.

— Honnan tudja ezt? — kérdeztem.

— Mert látom. A nyugati pavillonban van a B. folyosón és éppen lefelé megy a lépcsőn.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Ferdinánd találkozása feleségével.

Bécs, márcz. 30. (Saj. tud. táv.) Ferdinánd fejedelem Pétervárról visszajövet megállapított terv szerint Bécsben találkozik feleségével.

Delegációk.

Budapest, márcz. 30. (Saj. tud. táv.) Goluchovszky, Krieghammer és Kállay husvét után Budapestre jönnek a delegációkon megbeszélendő előterjesztések megállapítása végett. A delegációkat legnagyobb valószínűség szerint még pünkösöd előtt megtartják.

Jankó János temetése.

Budapest, márcz. 30. (Saj. tud. táv.) Az elhunyt híres magyar karikatura rajzoló és festő ma temették nagyszámu tisztelői és barátai részvéte mellett.

A temetésen megjelentek: Bartók, Szana Ágri és Váradi Antal is. A bucsuztatót Horváth evangélikus lelkészt mondotta.

Közgazdaság.

A műtrágyagyár közgyűlése.

— Vesztéssel lezárt év. —

A nagyvárad műtrágyagyár vasárnap tartotta rendes közgyűlését Száhländer Károly elnöklete alatt.

Jelen voltak: Sal Ferencz, Koványi Géza, Lévy Zsigmond, Deutsch K. J., Weisz Gábor, Reismann Mór, Hizelle Gyula, Farkas Izidor, Grünwald Henrik, Mihely Adolf, Glatz Antal, Róz Simon, Justh Károly, Wiener Jenő.

Első sorban felolvasták az igazgatóság jelentését, melyben felsorolja az okokat, a melyek közrehatottak a rossz üzletév kedvezőtlen eredményére. Az egyik ok a mezőgazdaság helyzetének rosszra fordulása, a czukorgyárosok kártelje, a vegyi műtrágyagyarak árszállítása. E kedvezőtlen helyzet miatt a nyerstrágyavételt beszüntette a gyár, mert a nagy készletnek nem kínálkozik elég vevő.

A másik baj, hogy a társaság vagyona majdnem teljesen be van fektetve árukészlet és felszerelésbe, s így nincs forgó tőke az üzem nagyobbitására. Az 1895. évben 2630 frt 90 kr. *vesztéssel* zárták le az üzletet.

A mérleg kinyomatva szétszattott, s így felolvasottnak vették.

Ugy az igazgatóság jelentését, mint a mérleglet a közgyűlés elfogadta s a felmentvényt megadta.

Ezután hét igazgatósági tagot választottak; és pedig Száhländer Károlyt, Lévai Zsigmondot, Hoványi Gézát, Deutsch K. J., Weisz Gábort, Laszky Ármint és Wiener Jenőt választották meg.

A felügyelő-bizottságba Róz Simont, Justh Károlyt és Rendes Vilmost rendes tagnak, dr. Bartha Jánost pedig póttagnak választották.

Egyéb tárgya nem volt az ülésnek.

A méhes lépkészletéről.

Tudvalevőleg, a sikeres és jövedelmező méhtenyésztésnek, midőn ingó szerkezetű kaptárakban méhészkedünk egyik lényeges feltétele az elegendő lépkészlet, főleg a kellő mennyiségű szép dolgozólép.

Az újabb kor méhésztének egyik nevezetes terméke: a mülép, a mesterséges sejt-közfalak, miknek célja, megkönnyíteni a szép dolgozólépek gyors és biztos előállítását.

E sejt-közfalak előnye abban áll, hogy a méhek ezeket, még ha nincs is bő hordás, midőn természetes építéshez semmi kedvük sincs, arra rá sem bírhatók, jól kiépítik; általuk kifogástalan dolgozólépeket nyerünk. Továbbá rajzás előtt a méhek főleg csak herelépek huzására hajlandók, ilyenkor dolgozó lépekhez jutni, természetes uton nem lehet, de a mülépek segítségével bár mily mennyiségben előállíthatjuk. Hátrányuk e mülépeknek, hogy drágák, sokba kerülnek, akár vesszük, akár magunk készítjük, továbbá, hogy lépes csemegeméz producálására alkalmatlanok.

Miután a bő lépkészlet lényeges feltétele a gyümölcsöző méhtenyésztésnek, kérdés, ha vajjon a drága mülépek nélkül nem lehet-e jól felszaporítani a lépek mennyiségét? —

A feleket erre az, hogy igenis lehet és pedig épen nem nehezen.

A mülépek tehetnek jó szolgálatot méhészkedésünk első éveiben, de mivel a mülépeknek csak ingó szerkezetű kaptárakban van szerepük s már kész méhészeti ismereteket és gyakorlatot tételeznek fel, a kezdő méhészt pedig eleinte csak közönséges egyszerű kaptárakban méhészkedik, mely idő alatt paraszt-kasos méhészt mellett is nem megvetendő mennyiségű lépek lehet összeszaporítani, — a mülépek használatát ugyszólván mindég el lehet mellőzni.

Ha minden darab lépek gondosan megőrözzük, ha a mézsüret alkalmával nem gyurjuk, törjük össze az értékes lépeket, mely eljárás által ugyanis csak igen alsórendű, tisztátalan mézet nyerünk, mit ennivaló csemegeméznek vakmerőség nélkül állítani nem lehet, hanem pergetőgép segítségével ki pergetjük, mely egyedüli practicus és könnyű módja a kristálytiszta, finom ízű és zamatu, a legmagasabb igényeket is kielégítő csemegeméz előállításának s főleg, ha méhészkedésünk módja megfelel a méhek benső, változhatatlan természetének, — akkor nem lesz panaszkodás a lépek hiánya miatt.

Méhészkedésünk pedig akkor felel meg a méh természetének, ha a rajzást nem gátoljuk minden áron, nem, még akkor sem, midőn már bizonyos számig felszaporítottuk méhállományunkat, azon számig, melyen túl már az állandó törzseket szaporítani nem szándékozunk.

Nézzük csak mennyi előnye van annak, s mennyi lépek nyerünk, ha megengedjük, hogy méhtörzseink évente egy-egy rajat adjanak?! —

Különösképpen tünik fel, de igaz, hogy ama törzs, mely egy rajat adott, csak oly jövedelmet fog adni, csak annyi mézet fog gyűjteni, mint egy másik, mely nem rajzott, e tekintetben a kettő közt őszig vagy semmi, vagy alig lesz különbség; de igenis megvárni s méhészkedésünk egy évre fiaskót vallhat, ha a rajzást mindenféle fogásokkal, erőszakkal akadályozzuk.

Már most mért akarják némelyek tüzzel vassal megakadályozni a rajzást? — A raj, egy jó első raj méze és lépe ősszel legalább is 3 frt.-ot megér, érhet azonban sokkal többet; ehhez ugyszólván ingyen jutottunk, ez tiszta jövedelme ama elrajzott törzsnek. A raj a három első hétben, ha csak szűk tere nem szor-

ritjuk, hanem fokozatosan bővítjük a fészket, óriási szorgalommal gyártja a szép dolgozólépeket. Pompásan megy minden; mert természetes ösztöne érvényesülhetett! — A raj tehát sok és szép lépek adott.

Mi történik az elrajzott kassal? — Először is új anyához jut, amint pedig ez megtermékenyült — s mert több rajat nem engedünk, ez korán megtörténik — szebbnél szebb dolgozó lépeket fog építeni. Már maga az a körülmény, hogy új anyához jutott, sokat ér, a törzs ép oly dolgozó, vig, erős lesz, mint egy raj; új anya mellett rajzásra többé nem gondol. Az első raj által vesztett népet meg sem érzi, mert naponta ezrével kellnek ki a méhek. Összes tevékenységét fejlődésére és mézhordásra fordítja. Elrajzás után 20 napra akár összes lépkészletét elvehetjük, miáltal igen sok lép birtokába jutottunk; fog ő kedvező mézelés mellett gyorsan új lépeket huzni.

Hanem be az utóbbi tesszük, akkor már aztán nem számíthatunk valami sok mézre, hogy a jövedelmet biztosítsuk csak néhány lépek fogunk vele építtetni.

Elég gyorsan fog lépkészletünk szaporodni így is, főleg, ha meggondoljuk, hogy a raj ősszel lefűstöltetvén, összes lépek birtokunkba jut, miket, még ha parasztkasban volt is, szépen kipergetünk s ingó szerkezetű kaptárakhoz, használat végett elteszünk.

Nehogy azonban valaki barbárnak nevezzen bennünket, megjegyezzük, hogy a méheket nem okvetlenül szükséges megölni, kénnel lefűstolni, hanem lehet salétromos ronggyal csak elkabítani s így a gyengébb telelésbe viendő törzsekhez beosztani.

És ha mégis meg kell huzni a lélekarangot, mert például a gondos méhésznél többnyire egyenlő és erős törzsek vannak, míg pótlásra nem szorulnak?! — vigasztaljuk a gyengébb szívűeket azzal, hogy fájdalom, ez a természet rendje; megöljük a szelid galambot, a méltóságos, királyi tartású pompás szarvast, a félénk és oly szép özikét, melyről pedig azt mondják, hogy még sirni is tud, — lefűstöljük, eltemetjük a nyár virágainak hű lovagjait: a méheket is. — Vannak, lesznek, kik nem ölik le a méhet: a nagy többség leöli s ősszel mindég megfogja ütni orrunkat itt is ott is a kénmáglya bántó, fojtó illata, mely a méhecskét tragicus végzetéről beszél nekünk szomorú dolgokat.

A fentebb vázolt eljárás mellett, mindég lesz elegendő friss, szép lépünk s akkor a főmészeli időket folytonos pergetés mellett kitűnően használhatjuk ki; méhészkedésünk kereke fönnakadni nem fog soha; mert ha méhesünk valamely okból létszámban le is apadna, kész lépek beadása mellett gyorsan lehet jó méhtörzsekre szert tenni még a gyenge rajokból is.

Mártonfalvi.

Osztrák mezőgazdasági szövetkezetek.

Az osztrák mezőgazdasági szövetkezetek felállítását célzó törvényjavaslat tárgyalását az osztrák képviselőház közigazdasági bizottsága már megkezdte. Gróf Ledebur földművelésügyi miniszter hosszabb beszédben elfogadásra ajánlotta a törvényjavaslatot, kifejté, hogy az előbbeni több helyről heves ellenzéssel fogadott törvényjavaslat helyett egy elfogadható javaslatot igyekezett szerkeszteni.

Örömmel tapasztalja, hogy a javaslatot lényegében senki sem ellenzi, csak egyes részletei ellen vannak kifogások, melyek a tárgyalások során kölcsönös kapacitáció útján valószínűleg ki fognak egyenlítődni. Az egyes országok autonómiáját megóvni igyekezett, sőt a törvény azt is az országok kormányzó testületére bizza, hogy hol alkosson kötelezően szövetkezeteket és hol adhat felmentést. Gniezov lovag azon kívánságára, hogy a nagybirtokosok a kényszer-szövetkezés kötelezettsége alól feloldassanak, megjegyzi a miniszter, hogy a menyében a nagybirtokosok külön szövetkezzenek is, még akkor is bizonyos kapcsolatban kell lenniök az országos központi szövetkezetekkel.

A nemzetiségre kérdés vitásánál kijelentette a miniszter, hogy a több nemzetiség lakta országokban elodázhatatlanul szükségesnek találja a szövetkezőket anyanyelvük, illetőleg nemzetiség szerint külön választani.

A pénzügyi kérdésre áttérve, a miniszter

azzal reményének ad kifejezést, hogy sikerülni fog egy oly pénzalapra szert tennie, a mely a központi szövetkezeti hitelpénztárak létesítését lehetővé teszi s e tekintetben a porosz példa után fog indulni.

Cróf Ledebur ajánlja a törvényjavaslatot elfogadásra, utalva arra, hogy ez a törvényjavaslat az a mentő deszka, a melybe a mármár elmerülő gazdák kapaszkodhatnak és biztos hiszi, hogy a szövetkezeti intézménynek a legszélesebb alapon megteremtése és kifejlesztése útján az osztrák gazdáknak jobb időket fog bekövetkezni.

Erre a törvényjavaslatot elfogadták és előadóvá dr. Marchet képviselőt választották.

Terményfőzsde.

Budapest, márczius 30.

B u z a tavaszra, bácskai	6.98
» tavaszra, északi	6.99
» szeptember-októberre, bácskai	6.75
» szept.-okt.-re északi	6.76
R o z s tavaszra, bácskai	6.36
R o z s tavaszra, északi	6.88
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.65
» aug.-szept.-re, északi	10.75

Bécs, márczius 30.

B u z a tiszai	7.35—7.65
» bányai	7.15—7.55
» bácskai	7.15—7.45
» szokványúru őszre	0.—0.—
» szokványúru tavaszra	0.—0.—
R o z s tiszavidéki	0.—0.—
» szokványúru őszre	6.62—6.63
» szokványúru tavaszra	6.73—6.75
T e n g e r i magyar	4.60—4.70
Z a b, magyar kereskedelmi	6.70—4.82

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. márczius 30 án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.50
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/3%	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	97.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentelési kötvény	97.—
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön	160.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Osztrák járadék papirban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	100.75
Osztrák járadék aranyban	122.25
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	147.25
Osztrák magyar bankrészevény	980.—
Osztrák hitelbank részevény	433.50
Osztrák hitelintézeti részevény	375.—
Osztrák-magyar államvasuti részevény	350.50
20 f. ankos arany (Napoleonador)	955.—
Német birodalmi márka	58.85
London vista	120.60
Páris vista	47.82
20 márkás arany	11.78

Szerkesztői üzenet.

Keresztények üldözése. Nagyon helyes kis cikk és sok igazságot tartalmaz, de közlését nem tartjuk időszerűnek.

Husvétii piros tojások. Legnagyobb sajnálatunkra nem közölhetjük.

H. L. Pécs. Szíves ajánlatát köszönjük, de nem reflektálhatunk rá. Rendes munkatársunk fog tudósítani.

Községi jegyzőnek. 1. Hja, a helyi lángészszel rendesen úgy jár az ember. Rettenetesen nagy embereknek tartjuk őket, míg ki nem ábrándítanak bennünket. 2. Persze, hogy nagyon izléstelen dolog egy vallásnak a tiszteletreméltó intézményeivel — vezércikkben foglalkozni, s egyszerű smind igen nagy vallási türelemre is vall. Hanem ha ezt egy liberális ember teszi, akkor az dicséretre méltó dolog, — míg ha pl. mi foglalkoznánk a protestáns vagy a zsidó szemináriumi rendszer hibáival, akkor nem késnének ezt ultramontán, aljas, stb. eljárásnak deklarálni. Hja, amint látja, van ilyen liberális is. Van olyan ember is, aki ezt röstellné, dehát az izlések nagyon különbözők. 3. Ugyan kérem, nem iszonyuan — naiv dolog komolyan kifogásolni azt, hogy a katolikus szemináriumban Luther nem fennkölt elme, s Darwin nem az emberi nem egyik legkiemelkedőbb alakja? Hát a rabbi szemináriumban mikor fogja Jézus Krisztust Megváltónak elismerni?!

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

ALACS ÉS RITTER

czukrászata

Nagyvárad, Bémer-tér.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy a **husvéti ünnepek** beálltával ajánljuk **elegáns bonboniéráinkat** **husvéti tojás**

és **alkalmi tárgyainkat** dus választékban.

Diós és mákos patkó, tejes kalács, kitünő minőségű **czukorkák.**

Ugy helybeli valamint vidéki megrendelések **gyorsan és pontosan** az ország bármely részébe eszközölköztetnek. **10 frton** felüli csomagolás nem számítatik. Magunkat **n. é. közönség b. párt** fogásába ajánlván

Tisztelettel

ALACS és RITTER, czukrászok.

Közgyűlés.

A Hunyady gőzmalomipar részvénytársaság
Nagyváradon

a f. évi márczius hó 11-ére meghirdetett közgyűlés határozat képtelensége folytán **f. évi ápril hó 8-ik napján d. u. 3 óra-kor** a László-telepen levő irodahelyiségben.

közgyűlést

tart, amelyre a t. részvényesek meghívotnak.

A tárgysorozat, mely a márczius hó 11-iki közgyűlés meghirdetett tárgysorozatával ugyanazonos — a következő:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. Évi zárszámadások és mérleg előterjesztése.
3. Felügyelő bizottsági jelentés a zárszámadások és mérleg tárgyában.
4. Igazgatósági jelentés és indítvány a részvénytörvény elsőbbségi részvények kibocsátása által leendő fölemelése és a törzsrészvény tőkéből megejtendő leírások tárgyában.
5. Esetleges indítványok az alapszabályok 12. §-a értelmében.

A t. részvényeseknek tudomására hozatik, hogy a zárszámadások és mérleg a vállalat irodájában közszemlére ki vannak téve.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen részvényesi jogokat gyakorolni kívánnak, tartoznak az alapszabályok 11. §-a értelmében részvényeiket a Hunyady malom üzleti irodájában a közgyűlést megelőzőleg letenni, hol a letett részvényeikről — szavazataik mennyiségét is kitüntető — tértvényekkel láttatnak el.

Az alapszabályok 15. §-ának megfelelően ezen új közgyűlés a megjelenő részvényesek és a letett részvények számára való tekintet nélkül határozat képes lesz.

Nagyvárad 1896. évi márczius hó 27-én.

Az igazgatóság.

Erődi H. czukrászata

Nagyvárad, Fő-utca

elvéllal és pontosan teljesít úgy **helybeli,** mint **vidéki** mindenféle szakmájába vagó megrendeléseket **mersékelt árak mellett.**

Vidéki küldemények **gondos csomagolás** és **pontos szétküldés** következtében, **rendes időben és sértetlen állapotban** érkeznek.

Husvéti czukor- és selyem **disztojások**

3 krtól 10 frtig kaphatók.

Czukrászdában egy szolid leány elárúsítóul felvétetik.

Eredeti asztali-, pecsenye- és pezsgő-borok.

JANKY ANTAL

Nagyváradon

felhívja a t. cz. közönség figyelmét gazdag választéku **eredeti hamisítatlan boraira,** raktáron van a **villányi csász.** és királyi főhercegi pinczéből **Villányi veres- és Burgundi fehér borokból,** az **Andrényi Kalmán utóda** czég **Ménes hegyaljai többfajta veres- és aszu, Adolfo Pries malagai** bortermelő, spanyol **Malaga, Madeira, Scherry, Oporto** és **Lacrima cristi** egyedüli raktára, **Pommery és Greno, H. G. Mumm** és társa, **Irroir Ernest és Heidsick & Ci** valódi francia pezsgő-borok, **Törley József és társa Promontor, Littke J. pécsi cs. és kir. udvari szállító, Hubert J. E. pozsonyi pezsgő-gyárak** kitünő borai raktáron vannak és lehető legjutányosabb áron kaphatók.

Ajánlja még saját termésű **1888 ik asztali, Rajnai és Olasz rizling** üvegelt, kitünő borat. 172 9—10

Főtiszt. lelkész urak

figyelmébe!

A Szent László-könyvnyomda

részvénytársaság

papir-, irodaszer- és nyomtatvány raktárában

folyton kaphatók a következő

egyházi nyomtatványok:

Bevételi napló 10 iv	— — —	18 kr.
Kiadási » 10 iv	— — —	18 kr.
Egybekelték anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
Keresztelték anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
Meghaltak anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
A róm. kath. szent hitre megtértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
A róm. kath. anyaegyház kebeleiből más felekezetekhez eltertek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
Házasságra egybekelték kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Keresztelték kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Meghaltak kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Jelentés alapítványokról 10 iv	— — —	30 kr.
Gyónató-czédula 500 drb	— — —	1 frt 25 kr.
Eljegyzési értesítő 10 darab	— — —	20 kr.
Családi értesítő 10 drb	— — —	25 kr.
Évi jelentés iskolákról 5 példány	— — —	50 kr.
Születési és keresztelési jegy 50 db	— — —	25 kr.
Esketési jegy 50 darab	— — —	25 kr.
Esperes látogatási jkv 5 példány	— — —	50 kr.
Iktató könyvi 10 iv	— — —	25 kr.
Templomi leltár 10 iv	— — —	25 kr.
Catalogus liberorum 10 iv	— — —	25 kr.
Keresztelési Emlék 100 darab	— — —	60 kr.
Bérmáltak jegyzéke 10 iv	— — —	35 kr.

Fehér kiv. finom hivatalos levélpapír 34/42 cmt. czimirattal 100 iv 1 frt 50 kr.

Hivatalos levélberíték 12/80 cmt. barna vagy szürke 200 drb czimnyomással 1 frt 50 kr.

100 névjegy — — — — 1 forint.

Viaszkos vászon írómappa

1 frttől 1 frt 20 krig.

FELTÜNŐ!

HÁZIASSZONYOK

sok pénzt takaríthatnak meg a párisi petroleum-izzófény-hüvelyek használata által.

Párisi petroleum-izzófény-hüvelyek.

Minden hüvely 15 kr.

Szabadalmazva minden iparállamban. — Minden darab több hétre fehér világitást ad.

Legnagyobb világító-erő legkisebb petroleum-fogyasztásnál.

Nincs korom! Nincs szag! A legrosszabb petroleum is meglepő fehér világgal ég.

A hüvely úgy a mint van, bele lesz dobva a petroleum-tartóba és 24 óra után már meglepően fehér fényt kapunk. Ha a petroleum kiégett, több héten át utántölthető a nélkül, hogy ki kellene venni. **Az első esetben figyelni kell, hogy a lámpa tiszta legyen és a bél le legyen vágva.**

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan expediáltatnak. — Magyarországon egyedüli elárúsítója: **BRAND A.**

Budapest, Kalap-utca 15. szám.

Minden városban kerestetnek viszont elárúsítók.

(68) 20—20